УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 12. јануар 2015. године

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и органкоји је именоваокомисију

23. децембар 2014, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду

Одлуком од 23. децембра 2014. годинеНаставно-научногвећаФилолошкогфакултета Универзитета у Београдуобразована је комисијазаоценуподобностидокторанда**Вука Петровића, мастер-професора језика и књижевности**, и теме докторске дисертације под називом "**Немачка романтична мисао о песничкој симболичности и њено естетско испуњење у Гетеовом *Фаусту***".

2. Саставкомисијесаназнакомимена и презименасвакогчлана, звања, називуженаучнеобластизакоју је изабран у звање, датумизбора у звање и називафакултета, установе у којој је чланкомисијезапослен:

1. др Миодраг Лома, ванредни професор за ужу научну област Општа књижевност, предмет Општа књижевност и теорија књижевности од 21. 06. 2011. год. на Катедри за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета Универзитета у Београду;
2. др Слободан Грубачић, дописни члан Српске академије наука и уметности на Одељењујезика и књижевности од 5. новембра 2009, а од 2011. године професор емеритус Универзитета у Београду на Филолошком факултету, од 05. 04. 1985. редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду за ужу научну област Германистика, предмет: Немачка књижевност;
3. др Корнелије Квас, ванредни професор за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Античке поетикеод 28. јануара 2013. годинена Катедри за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета Универзитета у Београду.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Вук Петровић рођен је у Београду 1988. године. Основне студије на Катедри за општу књижевност и теорију књижевности завршио је 2011. године с просечном оценом 9,67, а 2012. с просечном оценом 10 и дипломске (мастер) студије одбраном рада под насловом „Принципи хумора у Кафкиним приповеткама“. У школској 2011/2012. сарађивао је у оквиру факултетског пројекта монографије поводом педесетогодишњице постојања Филолошког факултета Универзитета у Београду на прикупљању архивске грађе везане за рад Катедре за општу књижевност и теорију књижевности почев од њене обнове 1954. године, па надаље. Наредне 2012/2013. школске године уписао је докторске студије на матичном факултету (модул: Књижевност). Просечна оцена на свим положеним испитима на овом нивоу студија му је 10. Од исте школске године учествовао је у раду Катедре за општу књижевност и теорију књижевности као сарадник у настави, а од 2013. године запослен је на њој као асистент за ужу научну област Општа књижевност и држи следећа вежбања: Практикум 1 и 2 (библијска, старогрчка, римска и средњовековна књижевност), Практикум 5 (књижевности европског романтизма), Практикум 6 (књижевности европског реализма), те вежбе из предмета Гете и просветитељство.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТАпогодинамаобјављивања у падајућемредоследу од најновијихкастаријимиздањима

1. „Гетинген нашег доба“ (приказ књиге: MatthiasFreise, *SlawistischeLiteraturwissenschaft*: Tübingen, NarrVerlag, 2012), стр. 222–227, у: *Зборник Матице српске за славистику*, Нови Сад, бр. 85, 2014.
2. „Синтетизујућа противречност у Андрићевом погледу на Његошев стваралачки живот“ (оглед о Андрићевој мисли посвећеној Његошу), стр. 355–365, у: *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 43/2 (2013), Међународни славистички центар, Београд, 2014.
3. „Полифонија и хронотоп у *Травничкој хроници*“, стр. 409–429, у: *AndrićevaHronika, AndrićsChronik*, Graz:

InstitutfürSlawistikderKarl-Franzens-Universität; BanjaLuka: NarodnaiuniverzitetskabibliotekaRepublikeSrpske; Beograd: Svetknjige, Nmlibris, 2014.

4. „Кафкин хумор: *Ловац Грахус*" (оглед о хумору као естетском начелу у Кафкиној приповеци), у: *Свеске, Часопис за књижевност, уметност и културу*, бр. 108: стр. 113–118; бр. 109: стр. 128–133, Панчево, 2013.
5. „Увод у проучавање хумора код Кафке" (оглед о теоријским основама за херменеутички приступ Кафкином хумору), стр. 95–119, у: *Књижевна историја*, бр. 149, Београд, 2013.
6. „Хелиотропна личност" (приказ зборника радова *Хелиотропна мисао: рецепција стваралаштва Драгана Стојановића*, приредили: Зорица Бечановић-Николић, Биљана Дојчиновић-Нешић и Јован Попов, Досије студио и Катедра за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета, Београд, 2011), стр. 881–884, у: *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 61/3, 2013.
7. „Поуздана терминолошка основа" (приказ дела Џералда Принса: *Наратолошки речник*, у преводу Бране Миладинов, издање Службеног гласника, у Београду, 2011), стр. 172–176, у: *Београдски књижевни часопис*, бр. 26, Београд, 2012.
8. „*Поезија поезије* – мит о Орфеју" (упоредна анализа Овидијеве и Рилкеове прераде мита о Орфеју), стр. 138–145, у: *Источник, Часопис за веру и културу*, бр. 81–82, Београд, 2012.
9. „Бахтиновско виђење Фалстафа: за и против" (оглед о оправданости карневалског схватања Фалстафа у оквиру оба дела *Хенрија IV*), стр. 116–126, у: *Источник*, бр. 83–84, Београд, 2012.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографијукандидата, комисијасматра да кандидатВук Петровић, мастер-професор језика и књижевности,испуњавасвеусловезаизрадудокторскедисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Др Миодраг Лома је паралелно студирао и дипломирао на две студијске групеФилолошкогфакултета у Београду, на Групи за општу књижевност и теорију књижевности и на Групи за немачки језик и књижевност, на којој је од септембра 1985. године почео академску каријеру као асистент-приправник за Немачку књижевност, да би је у звању асистента-приправника за Општу књижевност од новембра 1986. наставио на првоименованој групи предмета. Као ванредни професор за Општу књижевност и за Теорију књижевности држи он наставу из историје немачког романтизма(у оквиру предмета Историја опште књижевности 5), те из Теорија књижевности немачког преромантизма и романтизма, у чијим пак оквирима посебну пажњу посвећује разматрању развоја критичких појмова о песничкој симболици. Оба поменута предмета обухватају посматрану националну литерарну епоху у њеном најширем обиму: од њене преромантичарске фазе назване SturmundDrang, па преко такозване немачке класике као непосредне припреме за две генерације домаћег романтичарског кретања у најужем смислу овог именовања, све до приказа посебних развоја ових књижевних поколења. Дотични наставник цело то књижевно раздобље посматра као зачетну и главну струју у снажном и превратничком току првог универзалног и прогресивног поетског модернизма. При томе, он у први план посматрања ставља језичкоуметничке облике естетски највреднијих епохалних литерарних остварења, тумачећи њихов обликотворни смисао најпре у специфичним формалним, жанровскоповесним низовима, те у повезаностима посебних идеја у општем духовноисторијском контексту. Поменути књижевни развој, који траје од почетка седамдесетих година 18. столећа, па све до тридесетих година 19. века, предводи и битно одређује како Гетеово књижевно дело, тако и његова мисао о књижевности. Стога се цео тај период може назвати Гетеовим добом, како је то већ учинио Херман Аугуст Корф двадесетих година 20. столећа. А управо Гете као први почиње да на модеран начин теоријски разликује симбол од алегорије и да своју књижевну уметност свесно симболички конструише. Тиме је пресудно деловао на образовање симболизма у литерарној теорији и пракси обе генерације које су гајиле сасвим извесну самосвест о свом романтизму. А сам Гете се у свом схватању песничког симболисања и у заснивању своје уметничке производње на основу њега – ослањао на одговарајуће теоријско и литерарно-практичко наслеђе антике и средњег века, али и на још дубљу

оријенталну симболичку књижевну традицију, која властити врхунац досеже у библијској књижевности. Свим тим литерарним предањима Миодраг Лома се бави као наставник у својим предавањима из Историје опште књижевности 1 и 2, која се тичу древног оријенталног, античког и раног средњовековног књижевног наслеђа, те у своме курсу из Библијске књижевности. Заинтересованост овог наставника за најширу лепезу књижевнонаучних поступака долази до свог пуног израза у његовим курсевима из Херменеутичког приступа у настави на основним, те из Примене књижевноисториографских метода на дипломским (мастер) студијама и Историје књижевноисториографских идеја на оним докторским. Баш за приступ оној својственој Гетеовој и особеним романтичним модификацијама традиционалне мисли о песничком симболисању, као и за прилажење Гетеовој књижевној реализацији властите симболичке поетике – неопходна је целовита методолошка свест, која ће из репертоара књижевнонаучних метода увек посегнути за оним од њих који је адекватан истраживаној материји. Ломина предавања из Херменеутичког приступа конкретизована су кроз интерпретацију Хелдерлинових христолошких химни. Оне представљају један од врхунских домета романтичне епохе као хришћанска симболичка реинтерпретација укупне људске религијске, култне и културне повести. А ново тумачење човекове судбине, засновано на библијском симболичком систему, даје Гете у консеквентном метафизичком симболизму својег песничког последњег завештања, своје поетске опоруке – у своме *Фаусту*.

Заментора је предложендр Миодраг Лома, ванредни професор
Филолошкогфакултета у Београду, КатедразаОпшту књижевност и теорију књижевности.

Библиографијаменторасанајмање 5 јединицарелевантнихзаобластизкојесерадидокторскадисертација.

Монографије:

1. *Песник и књижевна историја*, *Проблем приказивања песника у историјама немачке књижевности*, стр. 200 (Историја немачке националне књижевне историографије од њеног почетка двадесетих година 19. века до њених домета током осамдесетих година 20. века, односно повест књижевноисторијске методологије на примеру немачког искуства као једног од зачетничких у овој филолошкој дисциплини, а по свом континуираном развоју, свакако, и једног од најпримернијих), Издавачка књижарница Зорана Стојановића Сремски Карловци, Нови Сад, 1994.
2. *Слика Христа у Хелдерлиновом песништву*, стр. 704 („Методолошки предуслови за истраживање Хелдерлинове христолошке иконографије“, стр. 13–23; „Први део: Историја истраживања Хелдерлинових христолошких химни“, стр. 25–429; „Други део: Тумачење Хелдерлинових христолошких химни“, стр. 430–691; „Закључак“, стр. 693–694; „Употребљена литература“, стр. 695–703), Центрекс, Ваљево, 2003.
3. *Тумачење времена у Библији*, *Библијска хронологија*, стр. 391 (студија о мистичком схватању, рачунању и ређању времена у *Библији*), Библиотека Свечаник, Хришћанска мисао, Београд, 2010.
4. RezeptionderHölderlin’schenDichtunginderdeutschenLiteraturgeschichtsschreibung / Рецепција Хелдерлиновог песништва у немачкој књижевној историографији, српска верзија: 2. темељно прегледано и прерађено издање, VeröffentlichungenderPhilologischenFakultätanderUniversitätBelgrad/ Издања Филолошког факултета Универзитета у Београду, Editionsreihe: Xenophilia, Bd. 1 / Едиција: Ксенофилија, књ. 1, Београд, 2012.

Чланци:

1. „ArabeskaigroteskaposhvatanjuFridriha Šlegela“ (оглед о основним поступцима романтичне универзалне и прогресивне поезије по Ф. Шлегелу), str. 83–89, u: *Reč*, *Časopiszaknjiževnostikulturu*, 2. god., br. 10, Beograd, jun 1995.
2. „Гетеова светска књижевност и српска народна поезија“, стр. 453–467, у: *Књижевна*

историја,Часопис за науку о књижевности, 42. год., бр. 142, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2010.

3. „Гетеов пријем српских народних јуначких песама“, стр. 123–132, у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* (40; 2010; Београд), св. 2:*Српска књижевност и европска књижевност*, Филолошки факултет, Међународни славистички центар,Београд, 2011.
4. „Драган Стојановић и крај Гетеовог Фауста“, стр. 158–185, у: *Хелиотропна мисао, Рецепција стваралаштва Драгана Стојановића*, приредили: Зорица Бечановић-Николић, Биљана Дојчиновић-Нешић и Јован Попов, Досије студио / Катедра за Општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета Универзитета у Београду, Београд, 2011.
5. „Хердеровосхватањепореклајезика и заснивањефилологије“, стр. 375–402, у: *ЗборникМатицесрпскезакњижевност и језик*, књ. 61,св. 2, НовиСад, 2013.

Комисијасматра дадр Миодраг ЛомаиспуњавасвеусловезаменторaоведокторскедисертацијезаобластНаука о књижевности, Општа књижевност и теорија књижевности.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулацијеназиватезе (наслова)

Комисијазакључује да је радниназивтезеНемачка романтична мисао о песничкој симболичности и њено естетско испуњење у Гетеовом *Фаусту*прикладан и да доброрепрезентујесуштинупредложенетемеистраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опистеме: Обухватна филолошка (књижевнотеоријска и књижевнокритичка), естетичка и духовно- и идејноисторијска анализа романтичне мисли о симболичкој поезији, потом филолошка (херменеутичка) и духовно- и идејноисторијска анализа Гетеове употребе термина „Gleichnis“, те херменеутичко објашњење крајњег испуњења симболичке уметности у Гетеовом *Фаусту*.

Комисијазакључује да је предложенипредметистраживањасвојомсложеношћу, актуелношћу и значајем у областимадисертације.

3. библиографијепрелиминарнихистраживања

Кандидат је приложиобиблиографију од **80**библиографскихјединицарелевантнихзаистраживање. Овденаводимојединиценајзначајнијезаистраживање:

ПРИМАРНА ЛИТЕРАТУРА

Гетеови изворници погодинамаобјављивања у падајућемредоследу од најновијихкастаријимиздањима

1. Goethe, JohannWolfgangvon, *Urfaust*, PhilippReclamjun., Stuttgart 2012.
2. Goethe, J. W. v.,*WilhelmMeistersWanderjahre*, Philipp Reclam jun., Stuttgart 2012.
3. Goethe, Johann Wolfgang von, *Faust,DerTragödieersterundzweiterTeil,Urfaust*, herausgegebenundkommentiertvonErichTrunz,Verlag C. H. Beck, München 2010.
4. Goethe, J. W. v.,*Werke*, Bde. 1–4: *Gedichte*; Bde. 17–22: *Kunsttheoretische Schriften und Übersetzungen*, herausgegeben von Siegfried Seidel, Aufbau Verlag, Berlin 1960.
5. Goethe,J. W. v.,*Torquato Tasso*, Bd. 5, in: *Goethes Werke*, textkritisch durchgesehen und mit Anmerkungen versehen von Erich Trunz, Christian Wegener, Hamburg 1948.
6. Goethe,J. W. v., *Dichtung und Wahrheit*, Bde. 15–16, in: *Goethes Werke*, herausgegeben von Robert Petsch, Bibliographisches Institut, Leipzig 1926.
7. Goethe,J. W. v.,*MaximenundReflexionen*, nach den Handschriften des Goethe- und Schiller-Archivs, herausgegeben von Max Hecker, Verlag der Goethe-Gesellschaft, Weimar 1907.
8. Goethe,J. W. v.,*Briefe*, in:*Goethes Werke*, herausgegeben im Auftrag der Großherzogin Sophie von Sachsen, IV. Abteilung, Bde. 1–50, Weimar 1887–1912.

9. Goethe,J. W. v.,/Meyer, Johann Heinrich,„ÜberdieGegenständederbildendenKünste“,in: *Propyläen*, eine periodische Schrifft herausgegeben von Goethe, Bd. 1, Tübingen 1798.

Оригинални романтични и њима претходећи сродни теоријски радови о песничкој симболичности поабецедномредоследу имена њихових аутора

10. Hamann, Johann Georg, „Kreuzzüge des Philologen“, in: *Sämtliche Werke*, Bd. 2: *Schriften über Philosophie* / *Philologie* / *Kritik*, *1758–1763*, Herder, Wien 1950.
11. Hegel, GeorgVilhelmFridrih, *Estetika*, tom 1–3, BIGZ, Beograd, 1986.
12. Kant, Immanuel, *Die drei Kritiken*, Anaconda Verlag GmbH, Köln 2011.
13. Lessing, Gotthold Ephraim, *Werke*, Bd. 1: *D. Faust*; Bd. 5: *Von dem Wesen der Fabel*; Hanser, München 1970.
14. Schelling, Friedrich Wilhelm Joseph, *Philosophie der Kunst*, in:*Friedrich Wilhelm Joseph von Schellings sämmtliche Werke*, Bd. 5, I. Abt., Stuttgart/Augsburg 1859.
15. Šeling, FridrihVilhelm Jozef, *Uvod u filozofijumitologije*, prevod Olga Kostrešević, IKZS SremskiKarlovci, Novi Sad, 2010.
16. Schiller, Friedrich, *Über das Schöne und die Kunst*, DTV Verlag, München 1984.
17. Schlegel, August Wilhelm, *Kritische Schriften*, Bd. 3: *Geschichte der klassischen Literatur*, 1964; Bd. 4: *Geschichte der romantischen Literatur*; Bd. 5: *Vorlesungen über dramatische Kunst und Literatur – Erster Teil*; Bd. 6: *Vorlesungen über dramatische Kunst und Literatur – Zweiter Teil*, 1965, W. Kohlhammer Verlag, Stuttgart.
18. Schlegel, Friedrich, „*Athenäums*“*-Fragmente und andere Schriften*, Phillip jun. Reclam, Stuttgart 2010.
19. Schlegel F.,*Lyceum-Fragmente*, in:*Kritische Friedrich-Schlegel-Ausgabe*, Bd. 2, Schöningh, München/Paderborn/Wien; Thomas, Zürich 1967.
20. Solger, Karl Wilhelm Ferdinand, *Erwin – vier Gespräche über das Schöne und die Kunst*, Fink, München 1970.

*

21. Хердер, Јохан Готфрид, *Расправа о пореклу језика*, превод Олга Кострешевић, ИКЗС Сремски Карловци, Нови Сад, 2012.

СЕКУНДАРНА ЛИТЕРАТУРА

Општа секундарна литература о романтичном и сродном симболизму поабецедном/азбучномредоследу имена њених аутора

22. Cassirer, Ernst, *IdeeundGestalt, Goethe, Schiller, Hölderlin, Kleist*, WissenschaftlicheBuchgesellschaft, Darmstadt 1989.
23. Dilthey, Wilhelm, *Das Erlebnis und die Dichtung – Lessing, Goethe, Hölderlin, Novalis*, B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, Stuttgart 1957.
24. Henckmann, Wolfhart, „Nachwort“: in: Solger, *Erwin– vier Gespräche über das Schöne und die Kunst*, Fink, München 1970.
25. Jülicher, Adolf, *DieGleichnisredeJesu*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1976.
26. Korff, Hermann August, *GeistderGoethezeit*, Bd. 1: *ErsterTeil – SturmundDrang*, 1923; Bd. 2: *ZweiterTeil – Klassik*, 1930,Verlagsbuchhandlungvon J. J. Weber,Leipzig; Bd. 3:*DritterTeil – Frühromantik*, S. Hirzel Verlag, Leipzig 1949; Bd. 4: *VierterTeil – Hochromantik*, Koehler&Amelang, Leipzig 1955.
27. Korff, H. A.,*HumanismusundRomantik*, Verlagsbuchhandlungvon J. J. Weber,Leipzig 1924.
28. Loma, Miodrag, „ArabeskaigroteskaposhvatanjuFridriha Šlegela“, str. 83–89, u: *Reč*, *Časopiszaknjiževnostikulturu*, 2. god.,br. 10, Beograd, jun 1995.
29. Lukač, *Geteinjegovodoba*, prevodMarijaKon, VeselinMasleša, Sarajevo, 1956.
30. Ricoeur, Paul, *Živametafora*, prevodNadaVajs, GrafičkizavodHrvatske, Zagreb, 1981.
31. Schlesinger, Max, *GeschichtedesSymbols/SymbolikinderDichtkunst*, GeorgOlmsVerlagsbuchhandlung, Hildesheim 1967.
32. Stojanović, Dragan, *Ironija i značenje*, Zavodzaudžbenike i nastavnasredstva, Beograd, 1984.
33. Strohschneider-Kohrs, Ingrid, *DieromantischeIronieinTheorieundGestaltung*, MaxNiemeyerVerlag, Tübingen 1960.
34. Vinkelman, JohanJoahim, *Istorijadrevneumetnosti*, prevodDrinkaGojković, IKZS SremskiKarlovci, Novi sad, 1996.
35. Wellek, Renee, *A History of Modern Criticism 1750–1950*, v. II: The Romantic Age, 1981; v. III:

The Age of Transition, 1983, Cambridge University Press, Cambridge.
36. Wiese, Bennovon, *DiedeutscheTragödievonLessingbisHebbel*, HoffmannundCampeVerlag, Hamburg 1958.

*

37. Лома, Миодраг, *Тумачење времена у Библији, Библијска хронологија*, Хришћанска мисао, Београд, 2010.
38. Тодоров, Цветан, *Симболизам и тумачење*, превод Јовица Аћин, Службени гласник, Београд, 2010.

Секундарна литература о Гетеу и посебно о Гетеовом *Фаусту* поабецедном/азбучномредоследу имена њених аутора

39. Bertram, Johannes, *Goethes Faust im Blickfeld des XX. Jahrhunderts,Eine weltanschauliche Deutung*, Hamburger Kulturverlag GmbH, Hamburg 1963.
40. Böhm, Hans, *Goethe*, WalterdeGruyter&Co., Berlin 1950.
41. Emrich, Wilhelm, *DieSymbolikvonFaust II, SinnundVorformen*, AthenäumVerlag, FranfurtamMain /Bonn 1964.
42. Einem, Herbert von, *Beiträge zu Goethes Kunstauffasung*, Marion von Schröder Verlag, Hamburg 1956.
43. Diener, Gottfried, *FaustsWegzurHelena – UrphänomenundArchetypus*, ErnstKlettVerlag, Stuttgart 1961.
44. Gundolf, Friedrich, *Goethe*, GeorgBondi, Berlin 1920.
45. Klett, Ada M., *Der Streit um `Faust II` seit 1900*, Verlag der Frommannschen Buchhandlung, Jena 1939.
46. May, Kurt, *Faust II. Teil: in der Sprachform gedeutet*, Carl Hanser Verlag, München 1962.
47. Mommsen, Katharina, *Natur-und Fabelreich in Faust II*, Walter de Gruyter & Co., Berlin 1968.
48. Mommsen, K., *Goethe und 1001 Nacht*, Akademie-Verlag, Berlin 1960.
49. Petsch, Robert, *Faustsage und Faustdichtung*, Verlag Fr. Wilh. Ruhfus, Dortmund 1966.
50. Requadt, Paul, *Goethes „Faust I“*, Wilhelm Fink Verlag, München 1972.
51. Staiger,Emil, *Goethe*: Bd. 1: *Goethe, 1749–1786*(1964); Bd. 2: *Goethe, 1786–1814* (1962); Bd. 3: *Goethe, 1814–1832* (1963),AtlantisVerlag, Zürich.
52. Valentin, Veit, *ErläuterungzuGoethesFaust*, VerlagvonL. Ehlermann, Leipzig/Dresden/Berlin 1890.
53. Viëtor, Karl, *Goethe*, A. FranckeAg. Verlag, Bern 1949.

*

54. Ландолт, Штефан, „Гетеов *Фауст*. Однос сцена *Полагање у гроб* и *Планински кланци* са црквеним учењем“, стр. 41–85, превео Драган Стојановић, у: *Источник,Часопис за веру и културу*, бр. 68, Друштво Источник, Београд, 2008.
55. Лома, Миодраг, „Драган Стојановић и крај Гетеовог *Фауста*“, *Хелиотропна мисао, Рецепција стваралаштва Драгана Стојановића*, приредили: Зорица Бечановић-Николић, Биљана Дојчиновић-Нешић и Јован Попов, Досије студио, Катедра за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета Универзитета у Београду, Београд, 2011.
56. Стојановић, Драган, „Богородица у Гетеовом Фаусту“, стр. 86–144, у: *Источник*, бр. 68, Друштво Источник, Београд, 2008.
57. Шмит, Јохен, „‘Католичка митологија’ и њена мистичка демитологизација у завршној сцени *ФаустаII*“, стр. 15–40, превео Драган Стојановић, у: *Источник*, бр. 68, Друштво Источник, Београд, 2008.

4. циљеваистраживања

ЦиљевиЦиљ истраживања је приказ немачкеромантичне мисли о симболичкој поезији као апсолутној уметности, која устројством своје целине изражава метафизичку димензију човечности. Будући да се оваква књижевнотеоријска и -критичка замисао у својој бити може потпуно изразити искључиво кроз непоновљиву уметничку конкретизацију, њено апстрактно разоткривање у историји књижевне теорије и критике може наћи своју конкретну уметничкоисторијску потврду само у историји књижевности, односно може се потврдити једино свеобухватном књижевноисторијском и књижевноестетичком анализом поетски вредног симболичког текста. Исправност овог становишта биће проверена на примеру Гетеовог *Фауста*.

ХипотезеНемачка романтична књижевна теорија и њена поетска реализација никако не представљају

два различита исказа о истом предмету, који би се онда могли поредити и доводити у везу, већ јесу један те исти исказ, и то стога што имају заједничко мисаоно полазиште и исходиште: замисао о самоисказивању апсолутне човечности које је досежно само на уметнички начин. Претпоставка о Гетеовом *Фаусту* као симболичкој целини за полазну тачку има речи мистичког хора на крају драме да „све пролазно / само је парабола, / недосежност / постала је догађајем, / оно неописиво / овде се збило“. А наведени исказ по себи представља објаву поетски већ спроведеног поретка као оног чија је изворна параболичност сада симболички естетизована. Како би се симболичка смисаоност овог текста поставила у одговарајући идејноисторијски контекст, потребно је размотрити немачку романтичну мисао о симболици, која се развија управо на основу Гетеовог разликовања симбола и алегорије, те тече напоредо са вишедеценијским завршним радом овог песника на његовом *Фаусту*.

5. очекиванихрезултата

Теоријски део рада треба да установи начине на које се у романтичним размишљањима о песничкој симбличностиодређујесимболички текст као максимум у самоизражавању хуманости. То врхунско постигнуће се формално показује као остваривање списа кроз процес симболичког ткања које обликотворно затвара језичкоуметничку целину, а садржински као представљање песничког света у његовом физичко-метафизичком тоталитету, који је успостављен управо кроз онај целовит поетскофантазијски поредак симбола. Херменеутички део дисертације има задатак да докаже како је управо Гетеов *Фауст* књижевна целина која се симболички самосвојно заснива и обликује, те чија се метафизика објављује кроз овострано збивање као у овоме специфично образовани систем симбола.

6. планарада

Први део рада бави се проучавањем општег духовноисторијског контекста и посебног идејноисторијског следа оних мисли које су Немци посвећивали симболу и уметнички потпуном и савршеном песништву као искључиво симболичком, и то почев од Лесингових и Хаманових разматрањауочи преромантичарскогSturmundDranga-а, преко оних критичких Кантових, која у пресудном времену готово да напоредо теку ту и тамо у узајамном дејству са Хердеровим, Гетеовим и Шилеровим размишљањима, да би напокон ово повесно истраживање сегнуло све до јењавања романтичарског идеализма. Крајњи филолошки циљ овог дела дисертације треба да буде досегнут утврђивањем уметничких повезаности између темељних поетских равни форме и садржине у целини поетско-симболичке слике, те истицањем поетских принципа тако утврђених веза: симболичности, параболичности, парадокса, ироније, хумора, а најзад и указивањем на нераздељивост од метафизике човечности управо унутрашњег устројства крајње смисаоности текста, тј. духовноизражајног поретка који ову ствара. **Теоријско- и критичкоисторијски заснована анализа обухвата следеће ауторе: Лесинга, Хамана, Хердера, Гетеа, Канта, Шилера, Фридриха и Августа Вилхелма Шлегела, Шелинга, Золгера и Хегела.** Премда користи другачије термине, **Хаман** схвата поезију као симболички тоталитет: реч је о формално-садржинском јединству које је естетски и смисаоно хијератско, што значи да целином своје чулности непосредно изражава апсолутну и свету натчулност, односно духовност. **Хердер** се надовезује на овакво схватање, тумачећи песништво као једини потпун и истанчан израз апсолутне човечности, која управо кроз своју коначност изражава надљудску апсолутност. Симболичко устројство поезије указује се тако као потврда максималне људске моћи: највиши ступањ човековог изражавања, онај поетско-симболички, досеже до метафизичког смисла, и то само уколико истовремено представља самоизражавање крајњих потенција човекових духовних и душевних стваралачких снага. Поред Хамана и Хердера, Гетеов претходник је и **Лесинг**, који први јасно дефинише сам термин „симбол“. Он то чини рационалистички, указујући на у овоме остварену синтезу између посебности поетске слике и њоме изражене општости значења. Лесинг не залази у природу те општости, али заснива потоњи романтични императив, а то је досезање највише смисаоности кроз песничку конкретност. **Гете** супротставља алегорију и симбол, и то тако што прву књижевну појаву одређује као пример за појам, а другу као суштину поезије. Гетеовски схваћен симбол дефинисан је као естетски принцип који целовитом чулношћу изражава натчулну духовност, која пак на другачији начин није сасвим изразива. Симбол се показује као једнозначна пунозначност, односно као јединствено поетско устројство чије се искључиво значење проширује у бескрај. Симболички поредак се обликује као микрокосмичка повезаност чулних слика, која, што је у блиској вези са спинозистичким учењем, одражава макрокосмичко јединство. Симболички врхунац (досегнут и у лику Богородице како у ликовној уметности, чије предмете промишља управо Гете заједно са Мајером, тако и на крају самог Гетеовог *Фауста*) представља потпуну узајамност између лепоте обожене човечности и лепоте кроз оно људско самообјављененадљудскости, односно божанства.

Кантова логичка анализа одређује симболичност као моћ свести да створи аналогију између идеје и појаве, која пак тој идеји (што је сродно потоњем Хегеловом објашњењу симбола) одговара само делимично, те која с идејом никада не успоставља потпуни идентитет. Оваква Кантова неромантичнадепоетизација произлази из скепсе према самој могућности да се метафизички апсолут спозна, али ипак налази свој исход у суштински песничкој операцији фигуралног изражавања као симболичког посредовања. Израз посредством симбола представља једини начин за естетизацију етике као људске суштине – ову Кантову идеју **Шилер** преузима и продубљује стабилизујући симбол као слику људске метафизичке апсолутности, односно божанствености. Премошћавајући провалију између физичке хуманости и метафизичког божанства у кантовској аналогији, Шилер у сам епицентар људског постојања поставља уметничко изражавање човекове слободе за патетично трансцендирање свих физичких ограничења. Тиме се поетска слика уздиже до симбола бескрајне, односно обожене човечности, чија лепота постоји само у симболичкој форми као живој, као егзистенцијално самодовољној уметничкој целини, која се само по себи и за себе ствара и која, као што је случај с „лепом душом“, успоставља тоталитет обједињених чулности и метафизике. Естетска целина код **Фридриха Шлегела** постаје средиште објективности за симболичку романтику која самосвојно тежећи ка трансценденталној универзалности жели да прогресивно изражава читав космос. Наиме, само као органска, тј. само као устројена на иманентној духовној законитости, естетска целина уједињује идеализам и реализам у симболички тоталитет. Овај се реализује кроз естетску игру чије је тежиште љубав, односно љубавно јединство човечности и божанствености на основу људске тежње ка боголикости. Као сасвим известан склад утемељен на изворној противречности хаоса, апсолутни израз потиче из апсолутне слободе фантазије која симболе ствара као арабеске тоталитета, као уметнички слободне и духовно усклађене спојеве физички неспојивог, који у највећој могућој мери одражавају целину универзума и који кроз хијероглиф, арабеску, гротеску, парадокс непосредно осведочавају крајњу неспознатљивост и тајанственост божанског тоталитета. Романтична симболика узајамно повезује и сједињује све текстуалне принципе, укључујући и иронију као поигравање са смисаоном бескрајношћу или као свест да се стремљење за властитом вечношћу не може аутономно остварити. Шилеру и Фридриху Шлегелу заједничко схватање историје као медијума за романтичну поетску симболику или митологију постаје код **Аугуста Вилхелма Шлегела** и Золгера ослонац за целовиту духовноисторијску анализу различитих симболичких модуса. Овај старији од браће Шлегела показује да је гетеовска светска књижевност могућа само као универзална историја чији је главни критеријум поетски симбол, једна изнутра, органски заснована целина као слика божанског, која у себи прелама тоталитет човечности. Потпуна, боголика човечност главни је домет религијског доживљаја који се кроз повест различито остварује, а који се у својој целини само уметнички може изразити. Грчка симболичност се тако показује као пластична довршеност и потпуност приказа божанства у коначном, а романтична симболичност као питорескно преливање људске коначности у божански бескрај, чиме се класична хармонија, заснована на стварном доживљају божанске присутности, претвара у романтичну иронију, која потиче из никад сасвим задовољене, те стога бесконачне жуднье за до краја недосежним божанством. Језгро све симболичности налази старији Шлегел у трагедији као остварењу слободе човечности да управо кроз искуство сопствене смртности спозна властиту боголикост. **Шелингов** симболички идеализам изражен је кроз његово схватање бића уметности, које на основу самосталности свог стваралачког принципа сједињује чулност, човечност и божанственост у апсолутни идентитет. Утолико се апсолут открива уметношћу, и то управо кроз симбол, тј. као чулно конкретна слика човечности која означава своју божанску праслику. Језгро све симболике, која обухвата тоталитет стваралачке духовности, јесте митологија, но не само као синхрони поредак потпуних језичкоуметничких конкретизација божанске присутности, него и као поступно откровењски, те развојно заснована органска целина, која, баш као таква, даје постепен историјски израз самој божанској вечности, и која, управо устројством тог свог унутрашњег процеса, ствара крајњу уметничку истину. Симбол се, тако, конкретизује не као câм идентитет, него као његово бескрајно самоостваривање, које коначношћу свог увек привременог облика открива бесконачност вечног смисла. Повесни модуси симболичке уметности као идентитета религијске духовности и уметничке изражајности представљени су код Шелинга класичним симболом и романтичном алегоријом: први кроз коначност изражава метафизичко утемељење читавог космоса, а друга се из коначности прелива у метафизичку бескрајност. **Золгерова** метафизика уметничке лепоте разматра делатни начин овостраног постојања самог апсолута: створени свет је божански стога што câм симболички указује на своје апсолутне узроке. Сматрајући космос, као и Хаман, симболичким изразом Божјег Логоса, Золгер читаву стварност тумачи као симболичко превођење метафизике. Уметничка

симболика најпотпуније показује начине на који се метафизичко осветљење динамички самооткрива кроз односе између посебности и целине. Тако је класични начин – симболички (у ужем смислу), а романтични је алегоријски. А они су – ту је Золгер епохалан – вредносно равноправни. Разлика је у равнима на којима се сједињују коначно и бесконачно. Симбол је хармонична целина која савршеном формом производи ово уједињење. Алегорија је мистерија стапања која прогресивношћу свог ткања наговештава онострани облик божанске надобликовности у односу на све овострано уобличено. Хумор и иронија поетски су начини на које се употпуњава симболички принцип: хумор интелектуално открива духовну победу метафизике и у свету пропадљивости, а иронија изражава свест о човечности која, додуше, не досеже до апсолута, али која баш тим поразом спасоносно спознаје апсолутност. **Хегелова** мисао представља крај тотализујућег промишљања уметности као оне која обједињује и заступа целовитост човечности, те која својим духовночулно свеуједињујућим изразом указује на целину космоса. Хегелово увек вануметнички предодређено сегментирање дијалектичке реализације апсолутног духа, као и дељење уметности на потпуну и непотпуну, те саме уметничке творевине на форму и садржину – представља темељ свих модерних антиромантичних разлагања, а пре свих оних феноменолошких и семиотичких. **Последњи сегмент првог дела дисертације треба да буде посвећен значењу термина „Gleichnis“ у Гетеовој употреби**, при чему се опште параболичко значење уметнички саображава симболичкој логици коју успоставља конкретан текст. Параболичка симболизација космоса у *Фаусту* управо је „фаустовска“ као сасвим својствена, те непоновљива естетска игра која на тотализујући начин сама собом, односно целином своје форме изражајно преображава све своје сакралне изворе. **Други део радаобјашњава однос између симболичких потенција *Прафауста* и њиховог остварења, употпуњења, усавршења и довршења у дводелној целини драме.** Чисту могућност обиља симболизованих смислова у праверзији замењује у оној последњој један једнозначно утаначен и учвршћен поредак симбола, и то тако што његова метафизичка залеђина даје непоколебљив смисао свеколиком збивању на земљи. Симболика потиче из тога што овостраност није тек детерминисана „одозго“, већ што сама спознаје и прихвата логику властите симболичке моћи која је повезује са оностраном стварношћу. Константа фаустовског развоја јесте градирање вечних, рајских потенција на земљи све до врхунца оличеног у трансцендентном спасењу. Конкретизација симболичког парадокса везана је за логику земље као помућеног, „шареног одраза“ вечности. Наиме, фаустовско стремљење спасоносно је само као недовршиво и као низ стварних грешака и пропасти које се захваљујући божанском одговору на ваљаност самог земаљског труда преображавају у метафизички рај. Фаустовска симболика, која „шаренолико“ прелама одразе вечности у времености – обухвата, поред парадокса, и друге сродне текстуалне принципе, попут ироније и хумора, који крах ограничених људских сазнајних моћи, крај људске недовршености, несавршености и пуке делимичности показују као први и једини услов потпуног укључења сопства у апсолут.

7. методаистраживања

Историја књижевнотеоријских и -критичких, односно литерарноестетичких појмова; филолошка анализа термина; идејно- и духовноисторијски приступ књижевнотеоријском или -критичком појму; херменеутички поступак на текстуалном остварењу литерарнотеоријске или -критичке замисли; историјска анализа узајамног односа књижевнотеоријске или -критичке идеје и њене уметничке конкретизације, упоредна анализа више таквих уметничких реализација.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА: Вука Петровића, мастер-професора језика и књижевности

НАПОМЕНА: Кандидат је веома ваљано упућен у предложену тему за докторску дисертацију, о чему сведочи прецизно начињен план истраживања, као и за састављање овога коришћена прелиминарна библиографија. Такође на сасвим задовољавајући начин разуме се колега Вук Петровић у сложену проблематикукоја је непосредно повезана са темом његове предложене дисертације, и токако у ону књижевнокритичку и -теоријску, тако и ону која се тичекњижевнонаучне методологије. Све ово разумевање је потврђено управо у његовим претходно објављеним радовима.

Наосновунаведенихподатака о кандидату, Комисијаконстатује да је Вук Петровић, мастер-професор језика и књижевностиподобанзаизрадудокторскедисертације.

Наосновупостављенихциљева и очекиванихрезултата, Комисијаконстатује да је предложенатемаподобназаизрадудокторскедисертације у области:Наука о књижевности, Општа књижевност и теорија књижевности.

Наосновунаведенихподатака о предложеномментору, Комисијаконстатује да је дрМиодраг Ломаподобанзаменторапредложенедокторскедисертације.

Наосновуизнетог, КомисијапредлажеНаставно-научномвећуФилолошкогфакултета Универзитета у Београду да донесепозитивнеоцене о подобностикандидатаВука Петровића, мастер-професора језика и књижевности, и предложенетемедокторскедисертације„Немачка романтична мисао о песничкој симболичности и њено естетско испуњење у Гетеовом *Фаусту*“, а да сезаменторайменуједр Миодраг Лома, ванредни професорФилолошкогфакултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

1. др Миодраг Лома, ванредни професор на Филолошком факултету Универзитета у Београду

2. др Слободан Грубачић, дописни члан САНУ, професор емеритус Универзитета у Београду на Филолошком факултету

3. др Корнелије Квас, ванредни професор на Филолошком факултету Универзитета у Београду